

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Geografie
1.3 Departamentul	Geografie Fizică și Tehnică
1.4 Domeniul de studii	Geografie
1.5 Ciclul de studii	Masterat
1.6 Programul de studiu /Calificarea	Schimbări climatice și dezvoltare durabilă

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Geografia sănătății						
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. Univ. Dr. Norbert Petrovici https://socasis.ubbcluj.ro/staff/norbert-petrovici/						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7 Regimul disciplinei	Opt.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					7
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					3
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					5
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					19
3.8 Total ore pe semestru					75
3.9 Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Prezență min 18 ore din timpul prevazut cursului (9 cursuri din 14) •

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Utilizarea cunoștințelor pentru explicarea și interpretarea unor variate tipuri de concepte, situații și procese asociate domeniului Geografiei medicale. C2. Analiza datelor empirice și evaluarea critic-constructivă a propriului demers de cercetare (a teoriilor și metodologiilor utilizate în cercetarea problemelor ce survin din accesul inegal la servicii de sănătate, din distribuția spațială a acestora, dintr-un management deficitar al resurselor medicale, naturale și de mediu etc), dintr-o perspectivă interdisciplinară, care reunește domeniile geografiei și ale socio-antropologiei medicale. C3. Abilitatea de a inventaria determinanții mai largi ai sănătății și ai inegalităților în câmpul îngrijirilor medico-sanitare. C4. Examinarea modului în care analiza geografică poate contribui la o mai bună înțelegere a vulnerabilităților sociale ce predispun la boală sau care pot contribui la prevenirea acesteia.
Competențe transversale	CT1. Gândire critică, rezolvarea de probleme, comunicare și colaborare, creativitate și inovare. CT2. Competențe sociale și culturale, competențe de a da sens experiențelor individuale și de a le raporta la structuri socio-politice mai largi. CT3. Utilizarea eficientă a surselor informaționale legitime și a resurselor de comunicare/formare profesională asistată (portaluri Internet, aplicații <i>software</i> de specialitate, baze de date, cursuri <i>on-line</i> etc) atât în limba română, cât și într-o limbă de circulație internațională (Engleză)

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Examinarea critică și comparativă a problemelor ce țin de sănătatea umană și accesul inegal la servicii de asistență medicală (primară, secundară și terțiară), dintr-o perspectivă interdisciplinară, ce reunește eforturile de cunoaștere a doua discipline: Geografia umană și Socio-antropologia medicală. Cursul va acoperi trei paliere ale cercetării geografice în domeniul sănătății: palierul ecologic (relația dintre oameni și mediul lor), social (răspunsuri culturale și sociale specifice la situația de boală și modalități instituționalizate sau individuale de restabilire a sănătății/combateră a bolii), respectiv palierul spațial (cartografiere și analiză spațială; studierea impactul climatului și al localizării asupra sănătății individului, precum și distribuția spațială a serviciilor de sănătate).
7.2. Obiective specifice	Realizarea unei introduceri sistematice și accesibile în domeniul socio-antropologiei medicale; Identificarea și definirea principalelor concepte geografice conexe studiului sănătății umane; Evaluarea critică a determinanților mai largi ai sănătății și a modului în care se manifestă inegalitatea în câmpul accesului la servicii de sănătate/îngrijiri medico-sanitare; Dezvoltarea abilităților de interpretare a datelor vizând sănătatea populațională și a informațiilor geografice despre sănătate; Managementul riscului și identificarea autorităților abilitate care controlează problemele de sănătate ce derivă din hazarde naturale sau antropice și a programelor menite să le prevină, combată sau să le gestioneze. Identificarea și propunerea de soluții pentru echitatea în sănătate prin intermediul GIS

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Specificații
1. Introducere în domeniul Geografiei medicale și explicitarea mizelor practice ale disciplinei	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Familiarizarea cu specificul disciplinei; scurt istoric al acesteia; prezentarea principalelor tematici abordate pe parcursul semestrului; dezbateri asupra statutului ontologic al „bolii” și „sănătății” în contexte culturale diverse. Comunicarea aspectelor ce țin de desfășurarea cursurilor și de modalitatea de evaluare.
2. Sistemul biomedical. Mecanisme de disciplinare și control ale corpului bolnav	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Prezentarea caracteristicilor fundamentale ale discursului medical dominant; corpul ca obiect procedural în medicină; rolurile sociale ale pacientului și disciplinarea corpului în vederea restabilirii stării de sănătate; monopolul medical asupra corpurilor individuale (problematica vaccinării și revoltele de conduită în fața medicalizării vieții, instituționalizarea „devianților” etc)
3. Conceptualizări ale „vieții de spital” între insularitate spațială, heterotopie și imersare socială	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Conceptualizarea tipului specific de relație ce se stabilește între mediul intraspitalicesc și spațiul social cotidian. „Cultura spitalului” și autoritatea medicală.
4. Măsuri recurente, noi patografii sociale: reforma postdecembristă a sistemului medical din România	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Prezentarea modului în care a fost realizată post-1990 reforma în sistemul public de sănătate. Hibrizi antreprenoriali public-privat în serviciile medico-sanitare din România. Discursul politic asupra privatizării sănătății. Inițiative legislative
5. Asistență medicală și promovarea sănătății. Inegalități globale ce vizează sănătatea și îngrijirea medicală.	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Acest curs se va concentra asupra modului în care globalizarea neoliberală s-a tradus prin generalizarea accesului inechitabil la servicii medico-sanitare în plan global. Cum a afectat sănătatea umană și inegalitățile înregistrate în câmpul medical integrarea economiilor și societăților naționale în piața globală? Cum putem înțelege din perspectiva economiei politice augmentarea disparităților în materie de acces la servicii medicale calitative?
6. Ecologia politică a bolilor netransmisibile. „Sindromul” sărăciei, rasa și riscurile de gen pentru sănătate	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Prezentare comparativă a principalilor determinanți socio-culturali ai bolilor netransmisibile
7. „The man who would cure the world”: Paul Farmer		Film documentar: <i>Bending the Arc</i> . Discuții privind modalitățile activiste de adresare a inegalităților socio-medice, pornind de la exemplul formidabilului antropolog medical Paul Farmer (short overview on his life and work)
8. Sănătate urbană	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Ecologism urban. Grădini urbane și inițiative comunitare de combatere a poluării în mediul urban
9. Peisaje terapeutice și turism medical internațional	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Prezentarea unui studiu de caz privind turismul medical internațional în domeniul sănătății orale în România
10. Hazarde și dezastre naturale/antropice în România. Paradigme dominante în managementul riscului	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Sănătatea umană a fost amenințată întotdeauna de pericole naturale: furtuni, inundații, incendii, alunecări de teren, secetele și cutremure. Nu puține sunt și dezastrele ecologice cauzate de intervenționismul uman nesustenabil asupra mediului înconjurător. Acest curs inspectează ciclul dezastrelor (atenuare, pregătire, răspuns și recuperare), tematizează tipurile de soluții care se pot institui în reducerea riscului de dezastre sau gestionarea calamităților și, nu în ultimul rând, inventariază instituțiile românești însărcinate să se pregătească și să reacționeze prompt, dacă situația o impune.

11. Distribuția spațială a bolilor. Utilizarea hărților și a analizei spațiale în studiile medicale (1)	Vizionare de documentar, discuții critice, poziționare în raport cu tema abordată	Film documentar: <i>Infectious Diseases: More Mobility, Greater Danger/ Help Stop the Next Pandemic</i>
12. Distribuția spațială a bolilor. Utilizarea hărților și a analizei spațiale în studiile medicale (2)	Prelegere – ideal persoană ce are competențe în GIS	Cartografierea, analizarea și prezentarea comprehensivă a datelor vizând sănătatea populațională și clinice existente prin intermediul GIS pot ajuta decidenții guvernamentali și profesioniștii din domeniul sănătății să înțeleagă ce inechități medico-sanitare există în comunitățile lor și să gândească strategii coerente pentru a le combate. Material util: vezi aici
13. Ecoanxietate, schimbări climatice și justiție de mediu	Expunere, problematizare, dezbateri și discuții critice	Studiul Global Burden of Diseases privind sănătatea mentală și fizică a populației lumii a arătat că în ultimii 30 de ani prevalența ecoanxietății a crescut la nivel mondial cu 50%, afectând peste 284 de milioane de oameni. Tot acest tip nou de anxietate a generat răspunsuri civice consistente la amenințările reale ale schimbărilor climatice – acestea vor constitui subiectul acestui curs (relevant pentru România: vezi aici)
14. Concluzii și recapitulare	Metoda „răspunde-aruncă-interoghează”	Metoda „răspunde-aruncă-interoghează” are la bază stimularea și dezvoltarea capacităților studenților de a recapitula conținuturile și tematicile parcurse prin intermediul formulării și adresării de întrebări, secundate de generarea de răspunsuri într-o manieră interactivă, care permite fixarea și sedimentarea informației relevante.

Bibliografie generală orientativă

Bara, A.-C., van den Heuvel, W.J.A., Maarse, J.A.M. (2002). *Reforms of Health Care System in Romania*. În *Croatian Medical Journal*, 43(4): 446–452.

Bhasin, V. (2017). *Medical Anthropology: A Review*. În *Studies on EthnoMedicine*, 1(1): 1–20.

Bury, M. (2013). *Medical Model*. În Gabe, J. And Monaghan, L.F. (Ed.) *Key Concepts in Medical Sociology*. London: Sage, pp. 111–115.

Coser, R.L. (1962). *Life in the Ward*. East Lansing: Michigan State University Press

Cummins, S., S. Curtis, et al. (2007). *Understanding and Representing 'Place' in Health Research: A relational Approach*. În *Social Science & Medicine*, 65(9): 1825-1838.

Curtis, S. (2004). *Health and Inequality: Geographical Perspectives*. London: Sage Publications, Chapter 1: *Introducing Geographical Perspectives on Health and Inequality*.

Denzin, N. K. (1970). *The Research Act in Sociology*. Chicago: Aldine de Gruyter

Doboș, C. (2006). *Dificultăți de acces la serviciile publice de sănătate în România*. În *Calitatea vieții*, XVII(1–2): 7–24.

Ember, C. R., Ember, M. (2004). *Encyclopedia of Medical Anthropology: Health and Illness in the World's Cultures*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Foster, G.M., Gallatin Anderson, B. (1978). *Medical Anthropology*. New York: John Wiley and Sons.

Foucault, M. (1999 [1969]). *Arheologia cunoașterii*. București: Editura Univers.

Foucault, M. (2008 [1966]). *Cuvintele și lucrurile*. București: RAO International Publishing Company.

- Foucault, M. (1984). *Of Other Spaces, Heterotopias*. În *Architecture, Mouvement, Continuité*, 5:46–49.
- Foucault, M. (1975). *The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception*. New York: Vintage Press.
- Frank, A.W., Corman, M.K., Gish, J.A., Lawton, P. (2010). *Healer-patient Interaction: New Mediations in Clinical Relationships*. În I. Bourgeault, R. Dingwall and R. De Vries (Eds.), *The Sage Handbook of Qualitative Methods in Health Research*. London: Sage.
- Gabe, J. (2013). *Privatization*. În Gabe, J. And Monaghan, L.F. (Ed.) *Key Concepts in Medical Sociology*. London: Sage, pp. 195–198.
- Gatrell, A. (2002). *Geographies of Health: An Introduction*. Oxford: Blackwells.
- Hetherington, K. (1997). *The Badlands of Modernity: Heterotopia and Social Ordering*. London, England: Routledge.
- Lewis, M. (2000). *Who is Paying for Health Care in Eastern Europe and Central Asia?* Washington: The International Bank for Reconstruction and Development, pp.12–34 ([Variantă on-line](#)).
- Lewis, M. (2006). *Governance and Corruption in Public Health Care Systems*. În Center for Global Development - Working Paper 78 ([Varianta on-line](#)).
- Long, D., Hunter, C.L., Van der Geest, S. (2008). *When the Field is a Ward or a Clinic: Hospital Ethnography*. În *Anthropology & Medicine*, 15(2):71–78.
- Maxim L., Diaconu, C., Maxim, A. (2015). *The Evolution of the Medical System and Health Status in Romania after the Collapse of Communism*. În *CES Working Papers*, VII(2A):555–565.
- Mihăilescu, V. (2019). *În căutarea corpului regăsit. O ego-analiză a spitalului*. Iași: Polirom
- Parsons, T. (1975). *The Sick Role and and the Role of the Physician Reconsidered*. În *Milbank Memorial Fund Quarterly*, 53:257-278.
- Peerson, A. (1995). *Foucault and Modern Medicine*. În *Nursing Inquiry*, 2: 106–114.
- Rădulescu, S.M. (2002). *Sociologia sănătății și a bolii*. București: Editura Nemira.
- Popa, D., Druguș, Daniela, Leașu, F., Azoicăi, D., Repanovici, A., Rogozea, A.L. (2017). *Patients' Perceptions of Healthcare Professionalism – a Romanian Experience*. În *BMC Health Services Research*, 17: 463–472.
- Popescu, L., Raț, C., Rebeleanu, A. (2007). *Self-assessed Health Status and Satisfaction with Health Care Services in the New Member States of the European Union*. În *Studia UBB Sociologia*, 52(2): 125–150.
- Rose, N. (2009). *Normality and Pathology in a Biomedical Age*. În *Sociological Review*, 57(s2): 66–83.
- Smith, S. J. and D. Easterlow (2005). *The Strange Geography of Health Inequalities*. În *Transactions of the Institute of British Geographers*, 30(2): 173-190.
- Stevens, H. (2016). *From Medical Gaze to Statistical Person: Historical Reflections on Evidence-based and Personalised Medicine*. În *Australian Family Physician*, 45(9): 632-635.
- Street, A., Coleman, S. (2012). *Introduction: Real and Imagined Spaces*. În *Space and Culture*, 15(1): 4–17.

9. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	Examen		70%
Curs	Interventii complementare, critice, justificative. Participare la discuții.	Discuții tematizate; prezentare; dezbateri	30% - 10% - 9 prezențe active- 20% - prezentare individuală, pornind de la unul din propuse pentru fiecare tematică în parte

Standard minim de performanță: nota 5

Examenul se desfășoară în perioada sesiunii de examene din iunie/iulie 2024. Programarea examinării se face de comun acord cu studenții. În cazul examenului de restanță rămân valabile condițiile de mai sus. Aceste condiții rămân valabile și în cazul studenților/studentelor/studentx, care din diferite motive, nu au promovat examenul la timp și trebuie să-l reintroducă în contractul de studii în alte semestre decât este prevăzut în Planul de învățământ.

POT INTERVENI SCHIMBARI. ACESTEVA VOR FI COMUNICATE IN TIMP UTIL.

Contact: norbert.petrovici@ubbcluj.ro

Data completării
Sept. 2022

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
12.10.2022

Semnătura directorului de departament